

Татарстан Республикасы ЗАКОНЫ

Татарстан Республикасының дәүләт
символлары турында

Татарстан Республикасы Конституциясе нигезендә Татарстан Республикасының суверенлыгын, Татарстан халкының үзенчәлеген һәм традицияләрен чагылдыручы Татарстан Республикасының дәүләт символлары Татарстан Республикасының Дәүләт гербыннан, Татарстан Республикасының Дәүләт флагыннан һәм Татарстан Республикасының Дәүләт гимныннан гыйбарәт була.

Әлеге Законда Татарстан Республикасының дәүләт символларын тасвирлау һәм аларны рәсми куллану тәртибе билгеләнә.

1 бүлек. Татарстан Республикасының Дәүләт гербы

1 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт гербы нигезендә «Татарстан» дип язылган татар халык орнаменты белән каймаланган кояш дискы жирлегендә алгы ун аягын берәз күтәргән, янтавында түгәрәк калканы булган канатлы барс сурәтеннән гыйбарәт, канатлары жиде каурыйдан тора, калкандагы розеткасы сигез таждан тора.

Татарстан Республикасы Дәүләт гербының төсле сурәтендә кояш - кызыл (ачык кызыл кадмий), барс, аның канатлары һәм калканындагы розеткасы - ак, кайма - яшел (ачык яшел кобальт),

калканы, каймадагы орнамент һәм «Татарстан» дигән язу алтынсу төстә була.

2 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт гербы сурәте түбәндәгеләрдә урнаштырыла:

1) Татарстан Республикасы Дәүләт Советы биналарында һәм ул барлыкка китерүче органнар, билгеләп куючы, сайлаучы урындагы затлар урнашкан биналарда, Татарстан Республикасы Президенты резиденциясендә, Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты, министрлыклары һәм дәүләт комитетлары, Татарстан Республикасы Министрлар кабинетына буйсынучы башка органнар биналарында, Татарстан Республикасы судлары биналарында, Татарстан Республикасы халык депутатларының жирле Советлары һәм жирле администрацияләр биналарында, Татарстан Республикасының даими вәкилләкләре биналарында;

2) Татарстан Республикасы Президентының, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Рәисенен, Татарстан Республикасы Премьер-министрының, Татарстан Республикасы даими вәкилләренен эш кабинетларында;

Татарстан Республикасы Дәүләт Советы сессияләре, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Президиумы, Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты утырышлары уздырылучы залларда, халык депутатларының жирле Советлары, жирле администрацияләр биналарында, Татарстан Республикасы судларының суд утырышлары залларында, шулай ук тууларны һәм никахларны дәүләт теркәвенә алу урыннарында;

3) Татарстан Республикасы Дәүләт Советы һәм анын органнары, Татарстан Республикасы Президенты, Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты, Татарстан Республикасы министрлыклары һәм дәүләт комитетлары, Татарстан Республикасы Министрлар кабинетына буйсынучы башка органнар, Татарстан Республикасы судлары, Татарстан Республикасы Президенты, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты аппаратлары,

Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе, Татарстан Республикасы даими комиссияләре, Татарстан Республикасы халык депутатларының, жирле Советлары һәм жирле администрацияләр мөһерләрендә һәм документлар бланкларында, Татарстан Республикасының дәүләт хакимияте һәм идарәсе органнары, дәүләт нотариаль конторалары бирә торган документларда;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советының, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Президиумының, Татарстан Республикасы Президентының һәм Татарстан Республикасы Министрлар кабинетының рәсми басмаларында.

Татарстан Республикасының Дәүләт гербы сурәтен рәсми рәвештә күчәрәп төшерүнең башка очраклары Татарстан Республикасы Президенты тарафыннан билгеләнә.

3 статья. Татарстан Республикасы Дәүләт гербының күчәрәп ясала торган сурәте, зурлыгына карамастан, әлеге Законга кушылып бирелүче (1 нче кушымта) төсле яисә схематик сурәтенә төгәл туры килергә тиеш.

4 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт гербын башка дәүләтләрнен дәүләт герблары белән бергә урнаштырганда Татарстан Республикасы Дәүләт гербының зурлыгы башка дәүләтләрнен дәүләт герблары зурлыгына туры килергә тиеш.

5 статья. Дәүләт органнарының, предприятиеләрнен, учреждениеләрнен һәм оешмаларның житәкчеләре Татарстан Республикасының Дәүләт гербын әлеге Закон нигезләмәләренә туры китереп урнаштыру кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

6 статья. Татарстан Республикасы Дәүләт гербының эталоны Татарстан Республикасы Дәүләт Советында саклана.

7 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт гербы төшерелгән бланкларны эзерләү, куллану, саклау һәм юкка чыгару тәртибе Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты тарафыннан билгеләнә.

II бүлек. Татарстан Республикасының Дәүләт флагы

8 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт флагы яшел, ак һәм кызыл төстәге горизонталь буйлардан торган туры почмаклы тукумадан гыйбарәт. Ак буй флаг кинлегенә $1/15$ өлешен тәшкил итә, ул яшел (ачык яшел кобальт) һәм кызыл (ачык кызыл кадмий) төстәге бертигез кинлектәге буйлар арасында урнаша. Яшел буй өстә була.

Флаг иненен буена чагыштырмасы - 1:2.

9 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт флагы түбәндәге урыннарда күтәрелә яисә урнаштырыла:

1) Татарстан Республикасы Дәүләт Советы сессияләре яисә Татарстан Республикасы халык депутатларының жирле Советлары сессияләре уздырылучы биналарда - барлык сессия чорына;

2) Татарстан Республикасы Дәүләт Советы биналарында, Татарстан Республикасы Президенты резиденциясендә, Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты, Татарстан Республикасы халык депутатларының жирле Советлары һәм жирле администрацияләр, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе, Татарстан Республикасы Прокуратурасы, Татарстан Республикасының даими вәкилләкләре биналарында - даими рәвештә;

3) Татарстан Республикасы министрлыклары, дәүләт комитетлары һәм ведомстволары, башка дәүләт органнары һәм жәмәгать берләшмәләре, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар биналарында, Татарстан Республикасы милкендә булган елга флоты судноларының борын өлешендәге мачтада, шулай ук Татарстан

Республикасы законнары нигезендә бәйрәм көннәрендә һәм истәлекле көннәрдә - торак йортларда;

4) Татарстан Республикасы вәкилләкләре биналарында һәм транспорт чараларында - халыкара хокук нормаларына, дипломатик беркетмә кагыйдәләренә һәм вәкилләкләр урнашкан ил традицияләренә туры китереп.

Татарстан Республикасының Дәүләт флагы дәүләт органнары һәм жәмәгать берләшмәләре, жирле үзидарә органнары, милек рәвешләренә карамастан, предприятиеләр, оешмалар һәм учреждениеләр уздыра торган церемонияләр һәм башка тантаналы гамәлләр булганда, шулай ук гаиләләрнең тантаналы гамәлләре вакытында күтәрелергә мөмкин.

10 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт флагы Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты утырышлары залларына, Татарстан Республикасы Президентының, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Рәисенен, Татарстан Республикасы Премьер-министрының, Татарстан Республикасы Конституция суды Рәисенен, Татарстан Республикасы Югары суды Рәисенен, Татарстан Республикасы Югары арбитраж суды Рәисенен һәм Татарстан Республикасы Прокурорының, Татарстан Республикасы министрлыкларының, дәүләт комитетларының, жирле администрацияләренен, Татарстан Республикасы даими вәкилләкләренен житәкчеләре хезмәт кабинетларына, халык депутатлары жирле Советлары һәм жирле администрацияләр биналарында, Татарстан Республикасы Президентының, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Рәисенен, Татарстан Республикасы Премьер-министрының транспорт чараларында рәсми гамәлләр үткәру вакытларында урнаштырыла.

Татарстан Республикасының Дәүләт флагы Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Регламенты нигезендә Татарстан Республикасы Президентының Дәүләт Советы сессияләре эшендә катнашуы вакытында урнаштырыла.

Татарстан Республикасының Дәүләт флагы Татарстан Республикасы Президенты рәсми рәвештә булган урыннарда күтәрелә.

11 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт флагы һәм анын сурәте, зурлыгына карамастан, әлеге Законга кушып бирелүче (2 нче кушымта) төсле һәм схематик сурәтләренә төгәл туры килергә тиеш.

12 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт флагын әлеге Законның 9 статьясындагы 3 пунктында санап үтелгән биналарда тантаналы вакыйга көннәрендә күтәрү, бәйрәм көннәреннән һәм истәлекле көннәрдән гайре, Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты яисә районнарның, республика буйсынуындагы шәһәрләреннән администрацияләре башлыклары карары буенча башкарыла.

13 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт флагын әлеге Законда бәян ителгән таләпләренә үтәгән килеш күтәрү һәм урнаштыру вазыйфасы тиешле дәүләт органнарының һәм жәмәгать берләшмәләренен, жирле үзидарә органнарының, предприятиеләренен, учреждениеләренен һәм оешмаларның житәкчеләренә, шулай ук торак-эксплуатация хезмәтләренен житәкчеләренә йөкләнә.

14 статья. Дәүләт органнары, жәмәгать берләшмәләре, жирле үзидарә органнары, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар уздыручы церемонияләрдә һәм башка тантаналы гамәлләр вакытында Татарстан Республикасының Дәүләт флагын күтәрү (урнаштыру) шушы органнарның, предприятиеләренен, учреждениеләренен һәм оешмаларның житәкчеләре күрсәтмәсе белән башкарыла.

15 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт флагын башка дәүләтләренен дәүләт флагары белән бергә күтәргәндә (урнаштырганда) Татарстан Республикасы Дәүләт флагының зурлыгы башка дәүләтләренен дәүләт флагары зурлыгына туры килергә тиеш.

16 статья. Татарстан Республикасы территориясендә матәм игълан ителгәндә Татарстан Республикасының Дәүләт flagsы әлегә Законның 9 статьясында күрсәтелгән биналарда һәм башка объектларда күтәрелә, бу чакта Татарстан Республикасы Дәүләт flagsының өске өлешенә кара тасма беркетелә, аның озынлыгы flag тукумасы озынлыгына тигез була. Матәм йөзәннән Татарстан Республикасының Дәүләт flagsы тоткасының (мачтасының) яртысына кадәр төшерелергә мөмкин.

17 статья. Жәмәгать берләшмәләренән, предприятиеләрнен, учреждениеләрнен, оешмаларнын, башка төзелмәләрнен flagsлары Татарстан Республикасының Дәүләт flagsын кабатларга тиеш түгел, ул шушы flagsларның нигезе сыйфатында да кулланылырга тиеш түгел.

III бүлек. Татарстан Республикасының Дәүләт гимны

18 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт гимны - композитор Рөстәм Яхинның музыкаль әсәреннән гыйбарәт. Татарстан Республикасы Дәүләт гимнының музыкаль редакциясе Татарстан Республикасы Дәүләт Советы тарафыннан раслана.

Татарстан Республикасының Дәүләт гимны «Татарстан Республикасының Дәүләт гимны турында» Татарстан Республикасы Югары Советының 1993 елның 14 июлендәге карары (3 кушымта) белән расланган гимнның музыкаль редакциясендә төгәл башкарыла.

19 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт гимны дәүләт органнары уздыра торган тантаналы церемонияләр һәм башка төрле гамәлләр вакытында башкарыла:

Татарстан Республикасының Дәүләт flagsын күтәргәндә;
яңа сайланган Татарстан Республикасы Президенты ант иткәннән соң;

Татарстан Республикасы Дәүләт Советы сессияләрен ачканда һәм япканда;

Татарстан Республикасы халык депутатларының жирле Советлары сессияләрен ачканда һәм япканда;

дәүләтләрнең һәм хөкүмәтләрнең рәсми визит белән Татарстан Республикасына килүче башлыкларын каршы алганда һәм озатып калганда - тиешле дәүләтнең дәүләт гимнын башкарганнан соң;

һәйкәлләр, монументлар,obeliskлар һәм Татарстан Республикасы тормышындагы иң мөһим тарихи вакыйгалар хөрмәтенә башка корылмалар ачканда;

Татарстан Республикасының дәүләт бәйрәмнәренә багышланган тантаналы жыелышларны ачканда һәм япканда, шулай ук Татарстан Республикасы дәүләт органнары уздыра торган башка төрле тантаналы гамәлләр вакытында;

«Татарстан» телерадиотапшырулар компаниясенен радио тапшыруларын башлаганда - һәркөнне.

20 статья. Татарстан Республикасы Дәүләт гимнын мәжбүри башкаруның башка төрле очраклары Татарстан Республикасы Президенты тарафыннан билгеләнә.

21 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт гимны Татарстан Республикасы Хөкүмәте, дәүләт органнарының һәм жәмәгать берләшмәләренен, жирле үзидарә органнарының, предприятиеләрнен, учреждениеләрнен һәм оешмаларның житәкчеләре карары буенча, әлеге Закон таләпләрен үтәгән килеш, бүтән очракларда да башкарылырга мөмкин.

22 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт гимнын эчке эшләр органнарында, Татарстан Республикасының Дәүләт иминлеге комитетында, Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан хәрби частьләрдә башкару, шулай ук гимн башкарылганда хәрби сәламләүләр, хәрби уставлар, Татарстан Республикасының Эчке эшләр министрлыгы, Татарстан Республикасының Дәүләт иминлеге

комитеты һәм Казан гарнизоны башлыгы тарафыннан билгеләнүче кагыйдәләр белән регламентлана.

23 статья. Татарстан Республикасы гамәлләрне республика территориясеннән читтә уздыганда Татарстан Республикасының Дәүләт гимны халыкара хокук нормалары, дипломатик беркетмә кагыйдәләре һәм шушы ил традицияләренә туры китереп башкарыла.

24 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт гимны оркестр яисә инструменталь башкаруда башкарылырга мөмкин. Бу чакта тавыш яздыру чаралары да кулланылырга мөмкин.

25 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт гимны халык алдында башкарылганда анда катнашучылар гимнны баскан килеш, ирләр исә - баш киёмнәрен салып тыңлыйлар.

26 статья. Тиешле гамәлләр уздыручы дәүләт органнарының һәм жәмәгать берләшмәләренен, жирле үзидарә органнарының, предприятиеләрнен, учреждениеләрнен һәм оешмаларның житәкчеләре Татарстан Республикасының Дәүләт гимнын башкарганда билгеләнгән таләпләрне үтәргә тиеш.

IV бүлек. Татарстан Республикасының дәүләт символларына карата халык алдында ихтирамсызлык күрсәткән өчен жаваплылык

27 статья. Татарстан Республикасының Дәүләт гербын яисә Дәүләт флагын мәсхәрәләүче язучулар язу, зарарлау, юкка чыгару рәвешендәге гамәлләр аша Татарстан Республикасының Дәүләт гербына яисә Дәүләт флагына карата халык алдында ихтирамсызлык күрсәткән өчен йә Татарстан Республикасының Дәүләт гербын, Дәүләт флагын аларга карата ачыктан-ачык санга сукмауны чагылдырган ысуллар белән файдаланган өчен, -

гражданнарга һәм урындагы затларга хезмәт өчен түләүнен бердән алып биш минималь күләменә кадәр штраф салу рәвешендә административ жаваплылык карала.

Административ жәза бирелгәннән соң бер ел эчендә шундый ук гамәлләр кылган өчен, -

гражданнарга һәм урындагы затларга хезмәт өчен түләүнен алтыдан алып ун минималь күләменә кадәр штраф салу рәвешендә административ жаваплылык карала.

28 статья. Әлеге Законда каралган административ хокук бозулар турындагы беркетмәләр эчке эшләр органнарының вәкаләтле урындагы затлары тарафыннан төзеләләр.

29 статья. Әлеге Законда каралган административ хокук бозулар турындагы эшләр административ хокук бозулар турындагы законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм вакытларда судлар тарафыннан карала.

30 статья. Әлеге Законда каралган административ хокук бозулар өчен штрафлар суммасының 50 проценты хокук бозылган урын буенча районнарның һәм республика буйсынуындагы шәһәрләрнен бюджетларына, ә 50 проценты - Татарстан Республикасының республика бюджетына жибәрелә.

V бүлек. Йомгак нигезләмәләр

31 статья. Әлеге Закон басылып чыккан көннән гамәлгә кертелә.

32 статья. Әлеге Законны гамәлгә керткән көннән «Татарстан Республикасының Дәүләт гербы турындагы нигезләмәне раслау хакында» Татарстан Республикасы Югары Советының 1992 елның 7 февралендәге карары, «Татарстан Республикасының Дәүләт флагы турындагы нигезләмәне раслау хакында» Татарстан Республикасы

Югары Советының 1991 елның 29 ноябрәндәге карары үз көчләрен югалткан, дип танырга.

33 статья. «Татарстан Республикасының Дәүләт гимны турында» Татарстан Республикасы Югары Советының 1993 елның 14 июлендәге карарының 3 пункты үз көчен югалткан, дип танырга.

34 статья. Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты Татарстан Республикасының дәүләт символларын куллану мәсьәләләре буенча үзенә хокукый актларын әлеге Законга туры китерергә тиеш.

Татарстан Республикасы
Президенты

М.Шәймиев

Казан шәһәре,
1999 елның 14 июле
№ 2284

"Татарстан Республикасынын дәүләт символлары турында"
Татарстан Республикасы Законна I нче кушылта

Татарстан Республикасы Дәүләт гербынын төсле һәм аклы-каралы сурәте

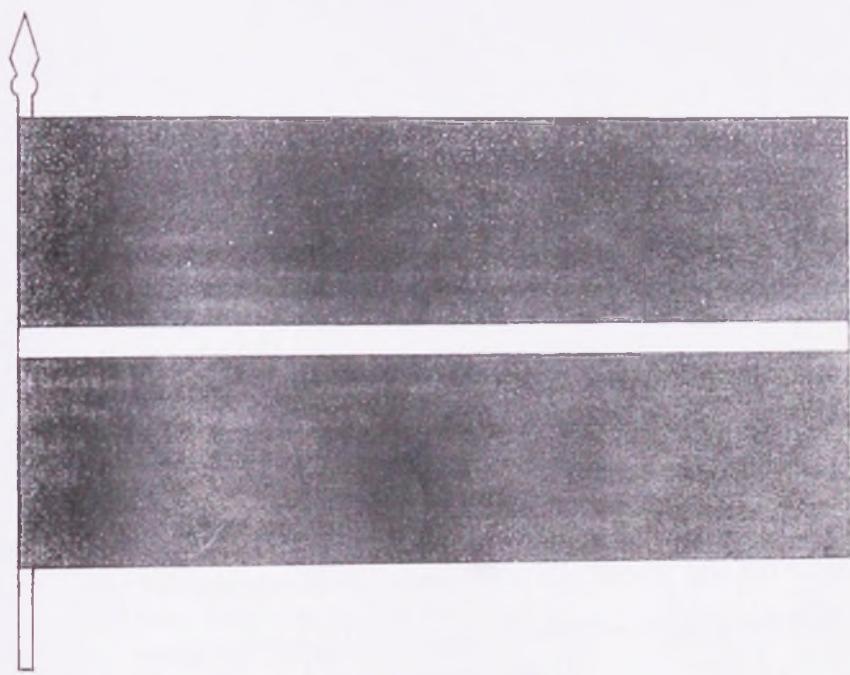
Цветное и черно-белое изображение Государственного герба Республики Татарстан

"Татарстан Республикасының дәүләт символлары турында"
Татарстан Республикасы Законына II кушымта

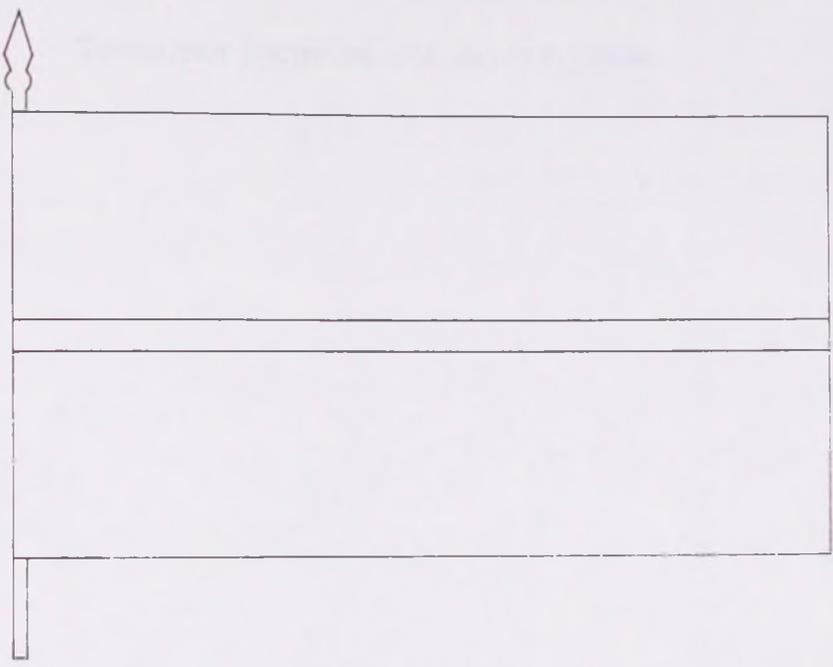
**Татарстан Республикасы
Дәүләт flagsының төсле сурәте**

**Цветное изображение Государственного флага
Республики Татарстан**

Татарстан Республикасы
Дәүләт флагының схемалы сурәте

Схематическое изображение Государственного флага
Республики Татарстан

Кинлегенен озынлыгына чагыштырмасы — 1:2
 Уртадагы ак буй сызыгы флаг кинлегенен 1/15 снә тигез
 Өске буй сызыгы — яшел } аларның кинлекләре бертигез
 Аскы буй сызыгы — кызыл }
 Уртадагы тар буй сызыгы — ак

Отношение ширины к длине — 1:2
 Средняя белая полоса составляет 1/15 ширины флага
 Верхняя полоса — зеленая } они равны по ширине
 Нижняя полоса — красная }
 Средняя узкая полоса — белая

"Татарстан Республикасының дәүләт символлары турында"
Татарстан Республикасы Законына III кушымта

Татарстан Республикасы Дәүләт гимны

Maestoso. J=98.

Piccolo

2 Flauti

2 Oboi

Clarineti in B

Fagotti

Corni in F

Trombe in B

Tromboni

Tuba

Timpani

Piatti

Cassa

Maestoso

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabassi

8-
mf
mf

This system contains four staves of music. The top staff has a measure with a fermata and a measure with a note marked '8-'. The second and third staves have notes with accents and dynamic markings of *mf*. The bottom staff shows a bass line with chords.

mf
mf
a2
v.

This system contains four staves of music. The second and third staves have notes with accents and dynamic markings of *mf*. The third staff has a measure with a fermata and a measure with a note marked 'a2'. The bottom staff has a bass line with chords and a dynamic marking of *mf*.

Timp
P-tti
Cassa

A single staff for percussion instruments, showing rests and some notes.

mf
mf
mf
mf

This system contains five staves of music. The top four staves have notes with accents and dynamic markings of *mf*. The bottom staff shows a bass line with chords.

First system of musical notation, consisting of four staves. The top two staves are in treble clef, and the bottom two are in bass clef. The key signature has two flats. The first staff begins with a piano (*p*) dynamic. The second and third staves have a *cresc.* marking. The fourth staff has an *a2* marking. The system concludes with a double bar line.

Second system of musical notation, consisting of six staves. The top two staves are in treble clef, and the bottom four are in bass clef. The key signature has two flats. The third and fourth staves have a *cresc.* marking. The system concludes with a double bar line.

mp.
tti
isa

Third system of musical notation, consisting of two staves in bass clef. The key signature has two flats. The system concludes with a double bar line.

Fourth system of musical notation, consisting of five staves. The top two staves are in treble clef, and the bottom three are in bass clef. The key signature has two flats. Each of the five staves has a *cresc.* marking. The system concludes with a double bar line.

A system of five staves of handwritten musical notation. The top staff contains a melodic line with various note values and rests. The lower four staves provide harmonic accompaniment with chords and rhythmic patterns.

A system of two staves of handwritten musical notation. The top staff has a few notes and rests, while the bottom staff contains a more complex rhythmic and harmonic structure.

A system of five staves of handwritten musical notation. The top staff is mostly empty with some notes at the end. The lower staves contain dense musical notation with many notes and rests.

A system of five staves of handwritten musical notation. The top staff has notes and rests. The lower staves contain complex musical notation, including a circled '8' in the bottom left corner.

1887
-ff-
dum

Picc.

Musical score for Piccolo (Picc.) consisting of five staves. The notation includes various rhythmic patterns, slurs, and dynamic markings such as *tr*, *tr mu*, and *a2*. The music is written in a key signature of one flat and a 2/4 time signature.

uba

Musical score for Ubbia (uba) consisting of five staves. The notation includes various rhythmic patterns, slurs, and dynamic markings such as *a2* and *s*. The music is written in a key signature of one flat and a 2/4 time signature.

mp.
tti
assa

Musical score for Mordente (mp. tti assa) consisting of two staves. The notation includes various rhythmic patterns, slurs, and dynamic markings such as *mp*, *tti*, and *assa*. The music is written in a key signature of one flat and a 2/4 time signature.

Musical score for Bassoon (uba) consisting of five staves. The notation includes various rhythmic patterns, slurs, and dynamic markings such as *a2* and *s*. The music is written in a key signature of one flat and a 2/4 time signature.

First system of musical notation, consisting of five staves. The top staff has a measure with a circled '8' above it. The second and fourth staves have 'cresc.' markings. The system concludes with a double bar line and a 4/4 time signature.

Second system of musical notation, consisting of five staves. It features various dynamics including *sf*, *sfz*, and *pp*, along with multiple 'cresc.' markings. The system concludes with a double bar line and a 4/4 time signature.

mp
tti
ssa

Third system of musical notation, consisting of two staves. It includes dynamics such as *sf*, *p*, *c.a.*, and *f*, with 'cresc.' markings. The system concludes with a double bar line and a 4/4 time signature.

Fourth system of musical notation, consisting of five staves. It features 'cresc.' markings and dynamics like *sfz* and *pp*. The system concludes with a double bar line and a 4/4 time signature.